

Uredništvo:
Maribor, Koroška c. 5

Brezplačna priloga „Slov. Gospodarja“

Upravištvo:
Maribor, Koroška c. 5

Dr. J. Jeraj:

Fantovski viteški grad.

Nekdaj v srednjem veku so se dvigali po naši domovini viteški gradovi. V dobrih časih srednjega veka so v njih stanovali vitezi, ki so ščitili domovino pred sovražniki, branili vdove, sirote in pravico.

Danes že davno samevajo ti gradovi. Zob časa jih je zrušil. Namesto njih pa klijejo po naši slovenski domovini novi viteški gradovi, ki daleč prekašajo stare gradove, to so naši fantovski odseki.

V fantovskih odsekih tudi rastejo vitezi, v njih cveti tudi viteški duh. Ti vitezi so naši slovenski fantje, bodoči rod, cvet in kvas našega fantovstva.

Kakšno je novodobno fantovsko viteštvo?

Fantovsko viteštvo ni dar narave, ne raste kakor rastlina na polju, ampak je plod notranjega samopremagovanja, boja s samim seboj. Fant se mora boriti s samim seboj, z nižjo svojo naravo, s strastmi. Kakor vrtnar obrezuje neplemenite poganjke pri drevesu, tako tudi nastavlja fant ob vztrajni samovzgoji nož na izrastke. Četudi skeli zarez, četudi rana krvavi, viteški naši fantje niso mehkužneži. Umetna cvetlica, ki raste v okuženem zraku ozkih sob, klone pod malenkostno težavo. Fantje naši niso umetne rastline. Zrastli so na svežem zraku grude, kjer rastejo jekleni hrasti in močne smreke.

Orožje fantovskega viteštva je samovzgoja in izobrazba v fantovskem odseku. Vitezi so se vežbali vztrajno, pri turnirjih (viteških igrah) so se borili za lavorov venec zmage. V naših fantovskih viteških gradovih se vežbajo fantje v samovzgoji in prosveti pri fantovskih sestankih. Stalni fantovski izobraževalni sestanki, govori, petje, igre, disciplinirana vežba v dopisovanju, posecanju sej in občnih zborov, to so viteška sredstva in orožje naših fantov. Redne letne prosvetne in športne tekme pa predstavljajo vsakoletne fantovske viteške igre, viteški turnir. Fantje nastopajo na njih in se v plemeniti tekmi borijo za lavorov venec zmage v borbi duha in telesa.

Jedro viteštva naših fantov pa cveti v viteškem duhu, ki preveva njihova srca. Prosvitljen razum našim fantom še ni vse, tudi ne predstavlja bistva fantovstva. Jedro fantovstva je viteški krščanski duh, dobro srce. Fantje hočejo biti požrtvovalni borci za pravico in resnico, požrtvovalni sluge Bogu in tovarišu, božji pravici hočejo služiti nesebično, boriti se za božjo čast, kjer trpi, in za pravice Cerkev. Služiti hočejo narodu, ga odreševati, dvigati k solncu. Fantovstvo hoče biti kvas preroda naroda. Oster boj napoveduje pretepaškemu in pivskemu tipu fantov, ki kazi svetlo lice naših zalih slovenskih vasi. Mogočen magnet hočejo biti, ki osvaja vse fantovske vrste in jih priključuje viteški svoji armadi in borbi za viteške cilje.

Cvet viteštva fantovskega pa je vzorno viteško obnašanje. Vitez je vsestranski razvit, duševno in telesno usvršen. Tudi našim fantom je cilj lepa duša v zdravem te-

lesu. Na zunaj pa se razodeva ta notranja skladnost meč duhom in telesom v dovršenem viteškem obnašanju. Tujci, ki prihajajo v našo lepo slovensko domovino, nam večkrat očitajo rovtarstvo in surovost. Vendar naš slovenski človek je v srcu dober. Tudi slovenski fant je v srcu dober, ne zna le često svojega dobrega duha na zunaj izraziti. Slovenski viteški fantje naših odsekov junaško trebijo izrastke te naše narodne slabosti. Tudi na zunaj nastopajo kot fini vitezi, dobrohotni, uslužni, prijazni in ljubeznivi. Kakor so prijazne bele hišice po slovenskih gričih in dolinah, tako ljubeznivi so tudi slovenski naši fantje. Ta viteška vpljudnost se razodeva v obnašanju fantov predvsem do domačih. Oče in mati čutita v vpljudnem obnašanju, da je njun sin član viteškega odseka, prav tako bratje in sestre, prav posebno sosedje in vsak tujec, ki roma skozi slovensko domovino. Viteštvo slovenskih fantov poganja cvet, raste ne samo viteški duh, ampak cveto tudi viteške manire.

Korenine viteštva naših fantov pa poganjajo v naših fantovskih odsekih. Kakor je nekdanji vitez ljubil svoj grad, tako ljubi fant svoj fantovski odsek in svojo fantovsko družbo. Odseku je zvest in neomajen član, branitelj njegove časti, steber njegovega prospeha in dela, prav tako pa je tudi tovarišem svojim večno zvest tovariš. Njegovo pravilo je: pomagaj bližnjemu, prav posebno pa še: pomagaj bratu — tovarišu v odseku. Z njim sodeluj, prenašaj njegov svojstven značaj, pomagaj mu na potu k solncu navzgor. Fantovsko tovarištvo predstavlja večno sveže korenine fantovskih odsekov. Nikdar ne bo zamrla ta korenina, vedno bo zelenela in dajala moč.

Vnanje podobe našega viteštva pa so »prosvetni znak knjige«, nagelj in rožmarin.

Knjiga predstavlja naše orožje, sredstvo prosvete, s katerim hočemo ščititi našo domovino.

Nagelj, rdeč in bel, pomeni cvetov viteški duh, ki ne sme nikdar oveneti v fantovskih dušah.

Rožmarin pa izraža slovensko fantovsko tovariško zvestobo. Neizčrpna korenina je vsega našega napredka in dela.

Nazaj v planinski raj . . .

(Povešt o boli slovenskega človeka.)

(Dalje.)

II.

S pomočjo svojega dobrega svaka gospoda Jožeta si je Martin svoje družinsko življenje v Mariboru lepo uredil. Stanovanje, sobo in kuhinjo, je imel spodaj ob Pristanu, zaslužek pa v usnjarni ob Dravi. Njegova tedenska mezda je znašala toliko, da je lahko dostojno skrbel za svoje. Ob sobotah zvečer jo je rad mahnil na pol litra v gostilno v Vetrinjski ulici, kjer je sedaj gostilna pri »Zlati kronik. Tukaj so se zbirali ob sobotah zvečer slovenski usnjarski delavci, kakšno slovensko pesem zapeli, tožili vsak zase o raznih družinskih težavah ter tupatam malo pokvartali.

Semkaj je torej prišel Martin kakor običajno tisto soboto pred praznikom Vseh svetnikov. Tončka mu teh sobotnih izostankov od doma ni zamerila; vedela je, da potrebuje po dnevih napora in neprekinjenega dela tudi malo zabave in spremembe. Medtem je ona doma vse pripravila za nedeljo, polikala perilo in drugo, kar zahteva gospodinjstvo in o čemer moški večkrat niti pojma nimajo. Martin je imel v tisti gostilni stalno družbo, ki se je med seboj zelo razumela. Prisedel je kakor običajno in motril omizja okoli sebe. V nekem kotu je sedel moški v najlepši dobi, ki je zakrival svoj obraz. Vsaj zdelo se je, da ga zakriva. Končno se je Martinu vendar posrečilo, da je ujel obraz tujčev, ki ga je zanimal. V tem trenutku mu je obšnil obraz izraz prepoznanja in vesel vzklik je premotil tišino, ki je ob tej uri še vladala v prostorih: »Miha!« »Martin!« In že sta bila skupaj.

»Kaj te je zaneslo semkaj, Miha? Pripoveduj, no!« je pričel razgovor Martin ter pritegnil svojega znanca k svoji družbi.

»Isto kakor tebe; ko si ti odhajal z doma, sem tudi jaz začel tuhtati, kako bi se izkopal iz dolgov, ki tiščijo na mojem gruntu. Ti, Martin, veš, da ne po moji krivdi. Podedoval sem takšno, zadolženo in obteženo ter zanemareno. Kaj sem si hotel; upniki so pritiskali. Danes je zapel boben pred mojo hišo. Od vsega mi je ostalo nekaj goldinarjev. Povezal sem culo ter se napotil v mesto. Sedaj sem tukaj. Nisem mogel vzdržati več tam zgoraj, kjer sedaj drugi gospodarijo. Kako bi mogel to gledati? To boli, peče. Dela si bom poiskal, da pozabim na vse in da si ustvarim nov dom. Mlad sem še in sam; zato upam v boljše dni. Ali mi moreš ti, Martin, kaj svetovati? Ti se gotovo bolj spoznaš v mestu kakor jaz in mi morda celo lahko pomagaš.«

»Ni brez težav in bridkosti tudi tukaj življenje, dragi Miha. In poleg tega veliko tujega, česar mi ljudje z jasnih in cvetočih poljan ne moremo razumeti. O, razlika je, dragi moj, če delaš in če se pehaš na svoji zemlji, ali pa za nekaj, kar ti je tuje. Ali nisi poizkusil za hlapca pri tem ali onem; gotovo bi te kdo vzel. Pridnih rok si in ni tvoja krivda, če je prišlo tako daleč. To ve vsak otrok. Kaj bi te bolelo.«

»Boli, Martin, boli. V mestu bom ostal in se ne vrnem več tja zgoraj za nobeden denar. Pomagaj mi!«

»Dobro. Danes lahko spiš pri meni; jutri greva k maši v slovensko cerkev, da se priporočiva Materi božji, v ponedeljek pa poizkusiva. Veš kaj, naš delovodja je tukaj pri oni mizi. Morda bi bilo kaj v naši tovarni; zadnje tedne imamo preko ur dela. Stopiva kar k njemu.«

»Gospod Lojze! Tukaj je moj prijatelj Miha od Šmartina. Delo je prišel iskat. Ali bi bilo kaj zanj v naši tovarni? Za vsako delo poprime, če je treba. Dobrih rok je, to lahko jaz jamčim, gospod Lojze.«

»Kje je Tončka, kaj?« se je v odgovor nato zadril na vso moč delovodja Lojze. Poznalo se mu je, da ni nasprotnik rujne kapljice. »Dela bi rad? Čemu? Kaj stoji v svetem pismu, kaj? Da ptičicam ni treba skrbeti za to, kaj bodo jedle in kako se pred mrazom varovale. Gorjani! Čemu silite v mesto, ko je delavcev še preveč, zaslužek pa majhen?! Ali si svojemu Mihi to povedal in razodel, Martin? Kje je Tončka? Prijetno ženo imaš, Martin. Bog te živi!«

Martinu je bilo malo nerodno. Iz delovodje je v pijanosti govorilo nekaj, kar je kakor tajna ležalo na dnu njegove duše. Tončka je prinašala Martinu navadno obed v tovarno in tam jo je delovodja Lojze spoznal. Martin je sicer opazil, kako oprezuje delovodja Tončko z očmi ter prijaznimi besedami. Toda tega ni niti najmanj obračunal. V tem trenutku pa mu je bilo nekam čudno pri srcu. Pa se je navzlic vsemu obvladal ter prešel v razgovoru k vprašanju prijatelja Mihe.

»Dobro je, gospod Lojze. Pa bi vendarle moglo biti nekaj za mojega prijatelja?«

»Bo nekaj, Martin; samo radi tebe in tvoje žene. Ravno te dni so prišla večja naročila in potrebovali bomo več pomožnih delavcev. Miha naj pride jutri zjutraj ob sedmih v tovarniško pisarno. Vse ostalo uredim že jaz.«

Vesetje je prevzelo Miho, ko je zaslišal te besede. Čutil je v sebi, kako si ustvarja začetek novega, lepšega življenja. Na povabilo delovodje je prisedel z Martinom k mizi. Bilo je veliko smeha, pesmi in zabave. Krohot, zakajeni prostori, vpitje, razposajenost . . . Naslednjega dne pri

mnogih težka glava in lahka mošnja . . . Martin ni bil tiste vrste, da bi pil iz strasti; popil je svojo merico ter potem nehal.

Zato ni bil Martin med tistimi, ki jim je naslednjega dne bila glava težka, mošnja pa lahka. Z Miho sta hodila naslednjega dne po mestu, ki ga je Miha sicer že od preje poznal, ko je dve ali tri leta pred tem odsluževal svoj vojaški rok pri tedanjem 47. pp. Tudi pri maši sta bila v slovenski cerkvi, ki je kakor v kras celemu graškemu in meljskemu predmestju.

V ponedeljek zjutraj sta skupaj korakala v tovarno ob Dravi. Čuden duh po usnju je udarjal Mihi nasproti; ni ga bil vajen kakor Martin. Z Martinom je stopil k delovodji Lojzetu, ki je stal sredi dvorišča in ki je očitno oba že čakal. Peljal je Miho v pisarno; zunaj ga je čakal Martin. Malo je bil nestrpen: ali ga bodo sprejeli? Lojze je bil v soboto vinjen in njegovim besedam ni pripisovati takšne verodostojnosti. Toda sredi teh razmišljanj ga je prekinil težak odmev Mihovega koraka, ki se je pojavil pri vhodu.

»Sprejeli so me; lahko začnem takoj z delom.«

Martin in Miha, oba sta bila vesela in srečna. Saj ni bilo slovenskemu človeku nikdar lahko priti do kruha . . . (Dalje prihodnjič.)

Mirko Geratič:

Ali — ali . . .

Taki smo mi! Odkrito si priznajmo. Kolebamo sem in tja. Smo podobni onemu možu, ki se nikdar ni mogel za nobeno stvar odločiti, pa je štel gumbe na telovniku: Bi — nebi — bi — nebi? Ko je prišel do zadnjega gumba, je rekel: »Nebi«, pa je spet od kraja začel. Radi bi bili božji, veljali za dobre, poštene, za katoliške, pa tudi svetu se ne bi radi zamerili. Sklepamo kompromise z namenom, da ostanemo tako nekako v zlati sredi.

Fantje slovenski! Je li to prav? Je za nas, ki pravimo, da smo kristjani — ki prisegamo na katoliški program, kakšna srednja pot, po kateri bi lahko hodili brez škode ali nevarnosti, da se ne zamerimo tej ali oni strani. Čujmo, kaj pravi sv. pismo: »Ker nisi ne mrzel in ne gorek, ampak mlačen, te bom izpljunil iz svojih ust.« Dovolj jasno je povedano! Ni nam treba prav nič več razmišljati o zlati sredi. Ali gorak, to je vnet za čast božjo, dosleden v borbi za krščanska načela, ali pa mrzel, nasprotendo vsega, kar ima značaj in pečat krščanstva na sebi. Srednje poti za nas ni in ne more biti. »Kdor ni z menoj, ta je proti meni«, pravi Kristus — Večna Resnica. Kdor hoče biti ob strani, se nikomur ne zameriti, kdor hoče v tem boju med lažjo in resnico, med tema popolnoma nasprotnima si taboroma ostati nevtralec, temu veljajo te Kristusove besede. Tak nevede in nehote pomaga sovražniku katoliškega prepričanja, ki jih ni premalo, tudi pri nas ne — do moči, do veljave, tak je proti temu, da se uveljavi krščanski svetovni nazor, je proti vladni Kristusa Kralja v zasebnem, še bolj pa v javnem življenju.

Torej: ali — ali? Če smo dosedaj morebiti sličili možu, ki sem ga zgoraj omenil, tedaj napravimo konec temu kolebanju med Bogom in svetom. Povdarjamo pogosto, da smo kristjani, da smo člani katoliških organizacij. Toda, ali niso največkrat to samo besede? Čas je, da opustimo frazarenje in da spravimo vse svoje dejanje in nehanje v

sklad s katoliškimi načeli, ki ne dopuščajo nobenih kompromisov.

Hoditi na eni strani v cerkev k maši, pridigi, tuintam tudi še k sv. zakramentom, na drugi strani pa imeti doma slab, protiverski list, ali pognati reveža, ki zaprosi koščka kruha, trdosrčno čez prag, kako se to ujema? Ali se ne pravi to nuditi eno roko Bogu, drugo pa istočasno hudiču? Kje je tu doslednost, kje krščanski značaj? Takih ljudi je danes mnogo v mestu in na deželi.

Kaj pa slovenski fantje — člani katoliških organizacij — osobito fantovskih odsekov? Bodemo li mi tudi takšni? Ne, nikdar ne! Ker so nam katoliška načela nekaj svetega, nedotakljivega, zato jih hočemo zvesto braniti. Nočemo nobenega popuščanja, odklanjamo dosledno vse, kar ni krščansko. Kompromisov ne poznamo. Dosledni hočemo biti mi, doslednost zahtevamo od drugih!

Smreka nosi srečo.

(Dalje.)

Kovačev Andrej je bil mirnega in resnega značaja; njegovo zadržanje je bilo bolj možato kot fantovsko. Ko je prišel na obisk, je rad prisedel k očetu Rutarju in se razgovarjal z njim o poljedelstvu in sadjereji, o živinoreji in travništvu in gozdovih. Pomenkovala sta se o delu, ki je bilo v različnih časih bolj nujno, o cenah živine, sadja, drugih poljskih pridelkov in lesa. Večkrat sta ob nedeljskih popoldnevih zapustila družbo v hiši in stopila v hlev, da sta si ogledala mlade teličke in junčke ali krave in vole, ki so bili na prodaj, ali pa novo kupljeno živino. Dasi je pri Kovačevih gospodaril še vedno oče in mu je Andrej pri tem samo pomagal in še ni bil samostojen gospodar, je vendar že veliko razumel in znal v kmečkem gospodarstvu. Rutar se mu je čudil, kako je znal dobro zadeti težo in ceno živine. Iz hleva sta vstopila v sadovnjak in na polje ter precejevala letino in pridelke. S polja sta rada šla v gozd in pregledovala, kaj bi se dalo izsekati in izčistiti, koliko za prodaj drv in hlodov, koliko bo dela in koliko čistega dobička. Tudi tu je pokazal Andrej, da bo razumen in skrben gospodar, da bo znal lepo upravljati posestvo, ki mu ga oče izroči. Andrej je bil Kovačev edini živeči sin in namenjeni prihodnji gospodar. Dve sestri je imel že omoženi, na domu je bila še Anka, ki je bila nekaj let mlajša kot Andrej, in še trije mlajši bratje.

Bilo je na večer pred praznikom vseh svetih, ko je Minka ulovila besede očetove, ki se je v spalnici precej glasno razgovarjal z materjo:

»Kovačev mi izmed vseh fantov najbolj dopade; resen in pameten je bolj kot vsi drugi. On bo gospodar, da bo veselje. Takemu bi rad dal Minko, samo če bi se oglasil. Tisti Kramarjev norec ji skuša zmešati pamet, a rečem ti, da iz te moke ne bo kruha: on ni za našo in ne naša zanj...«

Ko je Minka slišala te besede, ji je začelo srce močno utripati in kri ji je podplula obraz. Pohitela je v svojo sobico in pokleknila k postelji, da bi opravila svojo večerno molitev, toda misli so ji begale od molitve v nove, komaj slutne svetove. Ker je bila še mlada in se je očeta bala, ni še resno mislila na možitev in si ni upala resno izbirati med fanti. Vedno pokorna staršem, je mislila, da pride čas, ko ji ona dva namigneta, kedaj in koga naj izbere. Sedaj je slišala mnenje očetovo, ki je s tako resnostjo govoril o njeni odločitvi o možitvi. Srce ji je utripalo v prej nesluteni radosti in sladkosti. Doslej ni bila Andreju še z nobeno be-

sedo — niti s pogledom ne — pokazala, da čuti zanj več kot za druge. Še sama pri sebi se je v svoji mladi dekliški skromnosti in plahosti komaj zavedala in se bala te sladke skrivnosti, ki jo je nosila prtajeno v globini svojega nezkušenega srca. Šele očetove besede so jo zdramile k jasni zavesti, kako zelo ljubi Andreja.

Tisti večer ni mogla dolgo časa zatisniti oči. Vse je bilo razburkano v njej. Mislila je na Andreja, ki se je vedno tako možato držal in jo le od daleč pogledal s svojimi resnimi globokimi očmi.

Ona se je vselej le z naglimi in plahimi pogledi ozirala vanj, ker se je pri svoji živahnosti skoraj bala njegove tihe in mirne resnosti, ki ji je neprimeroma bolj ugajala kakor Alfonzova norčava blebetavost. Alfonz se je norčeval s svojim srčnim čuvstvovanjem in je razkazoval kakor kramar svoje blago. Andrej ni spregovoril nikdar niti besedice o teh stvareh in je svoja čuvstva prikrival kakor kake zaklade. Hipoma pa ji je pri tem razmišljanju plah trepet vznemiril srce: ali pa Andrej zares misli name? Ali čuti on v svojem srcu to, kar jaz čutim zanj? ... Potolažila je ta strah z mislijo, da bi drugače Andrej pač ne hodil tako pogosto v hišo. Je resen in zaprt značaj, ki so mu srčna čuvstva sveta in resna zadeva, katero rajši prikriva, kakor razkazuje. Molči in se drži nekam oddaljen od nje, to pa zaradi tega, ker spoštuje svoja in njena čuvstva. Če bi bil on tako norčav in klepetav kakor Alfonz, bi ga ne mogla trpeti... Zaspala je v lepih mislih in sanjala vso noč lepe sanje...

(Dalje prihodnjič.)

Julijan:

Solnčni utrinek.

Breznikova Kristina se je napravljala k poroki. Doli pod klancem se zasliši vrisk. Na okno nevestine sobice potrka: »Ženin prihaja!« Tedaj se Kristina v svoji sobici razneži pred kipom Brezmadežne: »Prečista, zdaj grem. Saj veš: za mater, da ji bom palica ob zatonu življenja, za očeta, ki v grobu spi, da mu grunt ohranim in za njega, Toneta, mojega dobrega, zvestega, da mu bom sreča in solnce! V svojo ljubezen pogrezni najino poročno cvetje in blagoslovi me, Brezmadežna, mene in njega!« Obraz božje Marnice se ji je zdel v tem hipu čudovito svetel...

Kristina, prva delavka na polju katoliške prosvete, kaj ti ni nič težko, pustiti društvo, ko si vsa gorela zanj?! Pa te nič ne boli, ločiti se od društvenih bratov in sester, ki so ti bili doslej vse? Glej, naproti ti prihajajo — oči so jim vlažne: ti, njih prvi steber, se jim odmikaš. Pa greš, da se zakoplješ v samo trpljenje, delo, odpoved in težke skrbi družinske matere! Ali ne čutiš, Kristina, tesnih in težkih okov, v katere te bo uklenila zakonska dolžnost?!

Ono jutro sem jo videl pred oltarjem; ko rožni cvet v ogradi. Oči so ji bile samo ljubezen, vdanost, pogum, pripravljeno na žrtve. Gledal sem te oči in sem mislil na tisoče slovenskih mater — svetnic. In razumel sem srečo Tonetovo. Srce mu je vriskalo: »Saj te nisem vreden, Kristina! Biser si! Pokleknil bi pred tebe in vdano poljubil tvojo žuljavo roko. Do smrti te bom čuval in ljubil, saj te mi je samo nebo poslalo za ženo!«

Tone, fant od fare, prvi v vseh fantovskih tekmah, glavna oseba na odru, ves vitežki, kar te je, kaj si danes postal otrok? — O, v peti fari si jo ugledal, tri leta hrepenel po njej — in zdaj je tvoja žena — do groba. Srce ti danes samo moli: »Da bova srečna, da ji bom znal biti mož in varuh, očenaš...«

Včera pa sem videl: opotekajoči se ženin, polpijana nevesta, zateglo cvigulenje harmonike, hripavo petje pijanih svatov. Gnali so nevesto na dom. Zazeblo me je in se bolno preklalo v meni. Tedaj je iz dalje priplavala v dušo vajina slika, Tone in Kristina, vsa svetla, čista in lepa, in zaželel sem si cvetje iz vajinih vrtov.

V prezgodnjem grobu...

Tako mlad je še bil, tako rad bi še živel, a ni mu bilo dano. Neskončna božja previdnost, ki je mi smrtniki ne moremo nikdar doumeti, je odločila drugače. Odprl se je

grob in sprejel v sebe mladega, komaj 19 let starega Mirka Kaučiča. Rajni Mirko je bil član fantovskega odseka pri Sv. Benediktu v Slov. gor. Dokler je bil zdrav, je rad prihajal v naše vrste. Ob »Pasijonu« leta 1930 se nam je pridružil, se rad veselil z nami, dokler ga ni jetika položila v bolniško postelj. Hiral je dolgo, upal in hrepenel po zdravljenju, dokler ga ni božja dekla — smrt — rešila trpljenja dne 16. novembra 1931. Upajmo, da ga je Brezmadežna — v katere družbi je bil — sprejela v svoje varno zavetje. Blag spomin Tebi, dragi Mirko! —o—

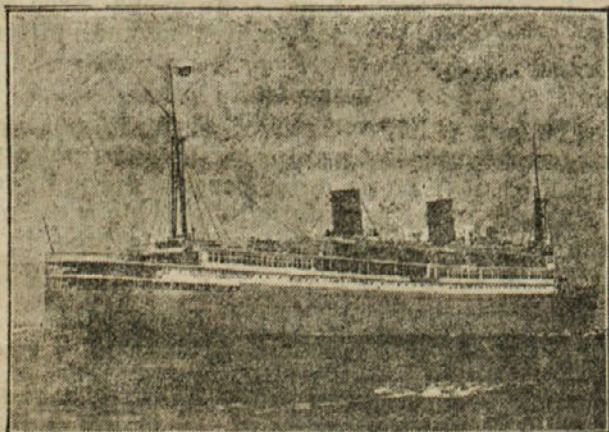
Govorniška šola

Dragi prijatelj!

Gradivo, kako naj zbereš in urediš? Ko zbiraš gradivo, naj ti bo vedno pred očmi to, o čemer imaš govoriti. Tukaj naj ti objasnim predvsem troje vrst predavanj, oziroma govorov. Prva vrsta govorov je poučni govor; n. pr. ako hočeš govoriti o pomenu umetnih gnojil za poljedelstvo, o mlekarstvu, čebelarstvu, slovenskem izseljeništvu, slovenskem malokmetijstvu in podobnem. Tukaj moraš pritegniti vse, kar ti je pri zbiranju gradiva razpoložljivo, da svojih poslušalcev ne razočaraš. Vedi namreč, da enkrat pogrešeno, je navadno za vedno zamujeno in malokomur je dano, da popravi to, kar je morebiti s slabo pripravljenim govorom ali predavanjem enkrat zakrivil. Druga vrsta govora je tista, ko hočeš svoje poslušalce za nekaj navdušiti in pridobiti ter jih v tem utrditi. Tretja vrsta govorov pa so takozvani parlamentarni govori, kjer je oboje združeno: na eni strani poučna stran, podprta z izčrpnim dokaznim gradivom, potem pa je zraven še namen, pridobiti poslušalce za to, kar izvajaš.

Za tebe, dragi prijatelj, prihajata predvsem v poštev prvi dve vrsti govora, oziroma predavanja. Prva vrsta takrat, če nastopiš kot govornik, oziroma predavatelj na sestanku fantovskega krožka. Tukaj bi ti priporočal zlasti, da si izbereš temo o perečih vprašanjih, n. pr. našem narodnem gospodarstvu, boljše vizmu, našem izseljeništvu, ki je rak rana v našem narodnem življenju, združništvu itd. O tem imaš zbranega precej v knjižicah Prosvetne knjižnice, ki jo izdaja mariborska Prosvetna zveza. Druge vrste govor, navduševalen in bodrilen, pa prihaja v poštev, ako pozdravljaš v imenu fantov domačega krožka na kakšnem taboru ali večjem zborovanju.

Da pa je uspeh tega, kar govoriš in izvajaš, tem večji, potem moraš, dragi prijatelj, to gradivo, ki si ga zbral, tako oblikovati in razdeliti, da ti je uspeh zagotovljen. Če si snov pravilno razdelil, potem se ti ne bo nikdar zgodilo, da boš eno ter isto misel večkrat ponavljal, kar napravi na poslušalce zelo mučen vtis. Vidiš, v tem je razlog temu, da so zadnjič, ko si prvokrat nastopil v prosvetnem društvu, nekateri že takoj ob začetku tvojega govora vstali ter odšli iz dvorane. Dobro pomni, da je velika žrtev za vse tiste, ki te sicer poslušajo, če jim pa ne nudiš tega, kar od tebe

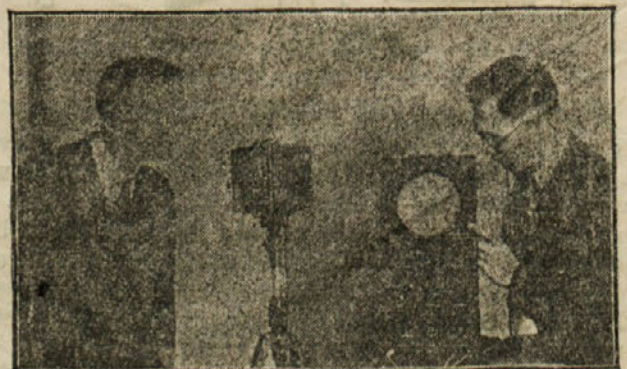
Ogromni angleški parnik »Bermuda« je postal žrtev požara.

upravičeno zahtevajo; če že ne morejo od tega, kar jim poveš, kot starejši ljudje ter izkušeni, morebiti nič kaj mnogo pridobiti, potem mora vsaj oblika tvojega prednašanja biti takšna, da ne moti in ne povzroča mučnih vtisov. V tej zvezi bi te opozoril na značilen pojav številnih govorniških začetnikov, da se namreč lovijo za besede, da prehajajo baš radi tega v zadrego in da se oddaljujejo od tega, kar imajo pravzaprav povedati. Vedi, da je prvi pogoj uspeha, da se držiš obravnavane snovi in da ne zahajaš na stranpota. Poučen govor naj ne bo prekratek, da ti poslušalci ne bodo zamerili, ne sme pa biti tudi predolg, da ti poslušalci ne bodo odhajali. Najprimernejši čas za takšna poučna predavanja je tričetrt ure. Če pa imaš kakšen navduševalen govor, potem pazi, da ne govoriš preko 20 minut, ker se ti bo sicer zgodilo, da ne boš mogel v predolgem času obvladovati pozornosti svojih poslušalcev, kar je n. pr. pri navduševalnem govoru veliko večja umetnost, nego pri poučnem, kar je povsem razumljiva zadeva.

In sedaj naj ti povem še nekaj o tem, kako si nabrano snov prisvojiš. Dandanes izginjajo vse bolj iz površine govorniški govori ter prevladujejo vse bolj citirani govori. In vendar nimajo citirani govori tistega učinka kakor govorniški govori. Saj je vendar bistvena stvar pri govoru, da se govori in ne čita. Bogve, kako je med ljudi prišla ta razvada. Dopustno je pač, da imaš pri sebi listek, na katerem si si zabeležil glavne misli; to je potrebno zlasti tedaj, če si nisi gotov v tem, da ne zastaneš sredi govora in ne moreš ubrati sledečih vodilnih misli. Toda, da bi kar vse čital, kar si si napisal, to pač ni priznalen znak za spomin in govorniške sposobnosti. To marsikdo lahko skupaj spravi. Za vodilo si vzemi: govor si je treba vtepti v glavo ter se ga iz glave naučiti. Od začetka so morda v tem oziru kakšne težave; toda te težave boš preje premagal kakor misliš in potem ti bo tako učenje govora postalo užitek in končno boš tako daleč prišel, da ti bo treba vtisniti v spomin samo glavne misli, ostalo pa ti bo privrelo tekom govora na dan samo od sebe.

Je pa tukaj važen pogoj, ki velja za začetniškega kakor tudi za najbolj izvežbanega govornika: gladko ter popolno obvladovanje jezika. Kako prideš do gladkega obvladovanja jezika? Veliko na glas čitati. Vzemij v roko to ali ono knjigo izdaje Mohorjeve družbe in čitaj na glas ter si prizadevaj to, kar čitaš, čim razločneje izgovarjati. To delaj vsak dan in tako dolgo, dokler ne čutiš, da ti ne dela točno ter razločno izgovarjanje nobene težave. Potem pa je, dragi prijatelj, še govornikova dolžnost, da razpolaga z velikim besednim zakladom. Tega si pa pridobiš s pogostim čitanjem del najznamenitejših pisateljev. Vedi, da mora biti v vsakem govorniku tudi nekaj pisatelja in pesnika. Če si tako s prebiranjem vseh naših leposlovnih del nabereš potreben besedni zaklad, potem bodi prepričan, da ne boš nikdar prišel v zadrego sredi govora radi te ali one besede, ki jo v trenutku potrebuješ. Kaj ve govornik, katera krasna misel mu bo šinila v glavo sredi govora, ki ji je treba dati tudi takojšnjega in misli primerne izraza? Takrat boš čutil, da si v govorništvu trden, ko boš takšno misel, ki ti plane sredi govora, znal ujeti v pravi in sočni izraz.

Sedaj pa vprašuješ, kako naj bo govor sestavljen, da bo dober in da bo ustrezal. To ti hočem, dragi prijatelj, prihodnjič obrazložiti.

S to-le pripravo oživljajo takozvane »mrtve jezike«.

Mi smo fantje

Fantje, smuk je tu! Sneg! Prvi sneg, radost otrok! Kdo bi jim zavídal njih otroško veselje, ko v prvem zimskem navdušenju grade snežnega moža. Marsikateri mali junak piha sapo v otrple prste, da so mu lička rudeča kot velikonočni pirih. Četudi jih zebe, vzdrže ves popoldan z največjim veseljem, vrh klanca na sankah. Tudi mi smo, vkljub prepovedi starišev, sankali, drsali, plezali po drevju, vendar smo bili vsi zdravi, še prehlada nismo poznali. In to je bil naš prvi šport, ker v to nas je silila narava sama. Kaj pa sedaj, ko smo, fantje korajžni, ponosni, ali se bomo zaprlí v društvene prostore ter pri peči čakali, kdaj nam kувavica oznani pomlad? Fantje, to je prišlo v 20. stoletju iz mode. Ven v naravo, pa boš videl, da je zima res lepa. Zima je lepa, toda njeno naravno lepoto občuduje le smučar, ki ve ceniti krasote, katere na vsak korak srečuje. Ni čuda, da smučar hiti v naravo, kljub mrazu in burji, nič ne zadržuje njegove volje. On ve, da na vsak korak sreča lepoto stvarstva, ki ga dviga k višjim vzorom. Zato smučí na noge, pa brodi po snegu, delaj pike, vseeno boš prišel domov dobre volje in še nekaj korajže si boš priboril! — Zimski šport je smučanje. Marsikdo vprašuje, zakaj vobče upeljujemo te novotarije? Zato ker se je dandanes med našimi fanti vse preveč razpasla surovost ter naj fantje na plemenit način sprostje svoje sile; zato ker je smučanje najlepša in najpopolnejša telesna vaja. Zimski šport se odlikuje po ugodnem vplivu na vse organe telesa, kakor na srce, mišičevje, okostje in sklepe. Pri smučarju se takoj pozna ugoden vpliv športa na njegovo telo, kakor mišice rok, nog in vobče vsega telesa. Okostje se utrdi in se jači, vezi postanejo elastične, popolna telovadba vsega telesa. Gibi morajo biti lahni in okretni. Potrebno je popolno obvladanje telesa in duha. Moč mišic, ravnotežje, spretnost, hrabrost in popolno oblast nad samim seboj, to so pogoji za smučarja. Poudariti moram, da smučanje vzgaja v mladem srcu iskreno ljubezen do narave, mu dajo priliko, da se vživi v lepoto zimske prirode. Smuški šport se bo prav gotovo v kratkem času razvil tudi na deželi, kar bo ugodno vplivalo na razvoj in vzgojo kmetske mladine. Hočemo pa zdrav, idealen šport, ne pa izprijenosti nekaterih mestnih kričičev, ki jim je šport le ugodje, ne najdejo pa v njem duše. Mnogokje vam bodo metali pod noge polena. Res je tudi, da vas bodo nekateri ljudje obsojali, ki jim je vedno tak pokret mladine nepotrebno zapravljjanje časa in denarja. Ne pomislijo pa, koliko zapravi današnja mladina časa in denarja po gostilnah, kjer v pravi požrešnosti vlivajo v sebe kot za tekmo strup alkohol. Ne pomislijo, koliko manj bi imeli jeze in žalosti stariši, koliko manj sramote in škode bi imela država in narod. Ne ustrašimo se teh, kmalu bodo utihnilí, če se ne bomo zanje zmenili. Mi vemo, če hočemo narodu lepšo in jasnejšo bodočnost, da moramo vzgojiti pogumno in vztrajno, za vse lepo navdušeno mladino. Ko smo začeli lansko leto uvajati »beli šport« pri nas, so nas napadali nasprotniki na vse mogoče načine, lahko bi rekli, da smo bili bele vrane. A bili smo vztrajni, ko smo se otepali nasprotnikov kot sitnih muh. In še danes se pozna blagodejen vpliv športa, ko se še sinovi najhujših alkoholikov zanimajo za šport, ko pridejo ob nedeljah s svojimi preprosto izdelanimi »dílcamí« na naš slovití »Semering«. Ali ne bo mnogo lepša naša mladost, ko bomo kmetski fantje šli na smučarska tekmovanja, se vzgajali za plemenito borbo, kjer bi odpadli noži in planke, kjer bo izginil prostaški klic na korajžo »aufbiks!«? Pri tekmah bomo dobili moč borbenosti in plemenitosti. Ali ne bo mnogo lepše, ko se bo mlada smučarska četa podala na izlet v naravo občudovati lepoto naše domovine, ali pa na izlet k sosednjemu fantovskemu odseku, kjer se fantje med seboj spoznajo, gojijo bratstvo, pravo slovensko fantovstvo, praktično in ne samo na papirju? Res, lepše bo v čisti in nepokvarjeni naravi, kot pa v zakajeni oštariji, kjer pride mnogokrat do pretepov, celo pokoljev, ki imajo svoj konec pred sodiščem ali v ječi. Tako zabavo prepustimo tistim, ki niso za kaj

lepšega, plemenitega sposobni. Mi fantje, člani mladinske organizacije, hočemo borce, prave značaje, odločne može. Člani smo vzgojne organizacije! Ne smemo brezbrizno mimo tega vprašanja. Vsak narod in vsaka država ve ceniti pomen športa pri vzgoji mladine. Oprijeli se ga bomo z vso ljubeznijo tudi mi. Preprost je ta cilj pred nami, pa vreden zlata! Mislím, da ne bo nobena naloga pretežka, da postane smučanje res naš pravi narodni slovenski šport. Še enkrat poudarjam: ne zamudimo časa, primimo za delo! Ako hočemo kaj doseči, nam je potrebno, da smo organizirani. Sam za sebe ne pomeniš nič. Zato, fantje, kjer še nimate fantovskih odsekov, osnujte jih! Le tedaj bo možno, da se najdemo v veseli smučarski bratovščini. Nič odlašanja, nič pomislekov, pridružite se naši smučarski četi; čez leto dni nas mora biti zmagoslavna smučarska armada. Smučarski pozdrav! — R. Škamlec od Sv. Petra pri Mariboru.

Smuške tekme priredi v mesecu februarju mariborsko okrožje pri Sv. Petru pri Mariboru. Fantje se za te tekme živahno pripravljajo. Kdo bo odnesel prvo mesto? Šentpeterčani imajo med seboj nekaj imenitnih »kaveljev«; pa tudi drugod so. Zato je zanimanje za te tekme tem živahnejše. — Nacek.

Prosvetno-športni tečaj vodstva fantovskih odsekov PZ v Mariboru. Vršil se je dne 3., 4. in 5. januarja t. l. Pokazal je lep razmah našega fantovskega pokreta od lanskega leta in da naša fantovska organizacija pridobiva vedno več tal, vedno več prijateljev med slovensko mladino. Okrog 50 tečajnikov, ki so zastopali 23 fantovskih odsekov, je skozi tri dni izredno pazno sledilo predavateljem, ki so obravnavali vprašanja, ki so aktualna za sedanjo dobo in važna za uspešen razvoj našega pokreta. Kakor so duhovne vaje važne za duhovno obnovo posameznika, tako je bil tudi ta prosvetno-športni tečaj velike važnosti za obnovev prosvetnega, pa tudi športnega dela v fantovskih odsekih. — Fantje, povečini odborniki fantovskih odsekov, so dobili na tečaju novega ognja in nove pobude za vsestransko delo, na katerega bodo šli s podvojeno silo. — o —

Kaj pravijo ksaverijanski fantje. Ko sem bil dne 26. novembra m. l. na občnem zboru Prosvetne zveze v Mariboru, sem z veseljem gledal krepke postave številnih fantov, ki so zastopali naša prosvetna društva. Pri tem sem si mislil: hvala Bogu, našega delovanja še ne bo konec, kar bi nekateri prav radi videli, temveč se bo še bolj razgibalo, o čemur je osobito pričalo poročilo vodstva fantovskih krožkov, ki ga je podal dr. Vatovec. Ko mi je pri odhodu v Mariboru stisnil roko vrli organizator brat Mirko, mi je naročil, naj kaj poročam v »Naš dom« o fantovskem življenju pri Sv. Frančišku. Ksaverijanski fantje se udestvujemo zlasti pri Prosvetnem društvu. Imamo dva pevska zbora. Prvega, ki ga tvorijo fantje iz Homca in Podhoma, vodi vrli prosvetni delavec Janko Časl, drugega, ki je po številu nekaj močnejši, g. organist Natlačen. Že meseca marca m. l. smo si osnovali krožek, ki smo mu na predlog tovariša Jožeta iz Meliš dali pomenljivo ime »Straža«. Kakor se griček, na katerem stoji naša župnijska cerkev sv. Frančiška, od nekdanj imenuje »na Stražah« — gotovo že od časa turških vpadov v naše kraje — prav tako hoče fantovski krožek kot močna straža stati na braniku za verske in narodne pravice, katere nam hočejo ugrabiti. O naših ciljih se bomo poučili na sestankih, katere hočemo posebno sedaj v zimskem času prirejati. Lepo je bilo na Marijin praznik dne 8. decembra m. l. popoldne, ko se je zbralo 30 fantov v naši društveni sobi, kjer sta govorila vzpodbudne besede predsednik krožka in predsednik prosvetnega društva. Imamo v načrtu še marsikaj, kar hočemo v letošnjem letu izpeljati. Vse bomo dosegli, ako bomo vedno imeli v sebi skrivnostno zelišče, ki se imenuje potrpežljivost in tisto očarljivo moč, ki se ji pravi korajža. Zato: Fantje, oj fantje, le s korajžo, na branik za vero, dom! Pozdravljeni tovariši širom Slovenije! — — ik.

»Našemu domu« ob Novem letu. Majhen in skromen si postal, ti ljubi »Naš dom«, dom kmetske mladine. Ali zato se te ne bomo nič manj tesno oklenili. Ostati moraš tudi še naprej torišče, ob katerem se bomo zbirali vsi, ki ljubimo kmetsko grudo, ki hočemo, da bo na trdnem temelju stal in vsem viharjem kljuboval naš kmetski dom. Zato si bomo v »Našem domu« povedali svoje misli, zato bomo ob njem rasli v kremenite značaje. »Naš dom« mora biti res naš, iz njega mora kliti in rasti res pravi kmetski duh. To bo pa

le takrat, če bomo zgrabili za pero vsi in si ga tako zgradili sami! — Saj kmetski dom je vir moči — in cvet teh domov: fantje mi, — vsi mladi, silni bomo vstali, — ledine trde preorali! — — ar.

Negova. »Zaspana Negova« so včasih rekli naši sosede. Toda danes ni več tako. Tudi pri nas se je začelo novo, sveže življenje. Ustanovil se je fantovski odsek v okvirju Prosvetnega društva, kjer se zbiramo negovski fantje. Ni nas sicer veliko, toda začetek je storjen. Tudi še ni vse tako, kot bi moralo biti, toda kdo bo nam zameril, saj smo še le novinci. Toda eno pa imamo, namreč krepko voljo in prave fantovske korajže dovolj, da se ne ustrašimo nobenih ovir. Z združenimi močmi in v bratski vzajemnosti smo postavili lep gledališki oder v grajski dvorani, ki na mjo je velikodušno dala na razpolago uprava gradu. Na tem odru smo tudi že vprizorili dve igri: »Pravica se je izkazala« in »Pogodba«. Sedaj, ko je mraz, počivamo, da, ako Bog da, ob Velikinoči pokažemo zopet kaj novega. Tudi smo se udeležili prosvetnih tekem pri Sv. Benediktu. V bratski vzajemnosti upamo v novem letu doseči še več uspehov, tudi na prosvetnem in na športnem polju. Vse dobre fante, ki imajo veselje in smisel za pošteno, na katoliških načelih urejeno življenje, vabimo v svoj krog. — France.

Starotrški fantje so priredili v nedeljo dne 3. januarja smuške tekme na 5 km dolgi progi. Tekem se je udeležilo 12 tekmovalcev. Kot prvi je prišel na cilj I. Knez v 28 minutah, drugi Pavel Gams v 29 minutah, tretje mesto pa je dosegel Albin Konečnik v 31 minutah. Vsi trije so prejeli primerna darila.

Slovensko dekle

(Dalje.)

Imej skrb za snažne noge, tudi če ne hodiš bosa. Na teden vsaj enkrat bi si morala umivati noge s toplo vodo in z milom. To pa vselej, predno pojdeš v postelj in poleg postelje. Zelo lahko se prehladiš, ako še hodiš z mokrimi nogami po sobi ali celo pred prag. Ne posmehuj se, češ: nisem razvajena mestna gospodična, meni nič ne škodi. Hitreje se prehladiš, nego zopet pozdraviš. Obrežuj si tudi nohte na nogah. — Mnogi veliko trpijo, ker se potijo v nogah. Pečejo jih podplati in neprijeten vzduh se razširja od čevljev in vmeč. Tudi za to težavo imaš domače sredstvo. Skuhaj si stolčeno hrastovo skorjo ali pa skipek (vučec) in si vsaki večer v gorkem ali mlačnem takem čaju namakaj 10 minut noge, potem koj toplo oplakni, zbriši in nemudoma v postelj. Ako pa ti je mogoče kupiti zdravilo, tedaj si kupi v drogeriji za par dinarjev hypermangankali ali pa galun. S tremi prsti vzemi na liter tople vode v skledo ali lavor; hitro se ti raztopi in dobiš rdečkasto kopelj za noge, ki ti zelo pomaga. Važno je, da tak, ki trpi na potenju nog, menjava vsaki dan nogavice in vmeče ter jih na večer vrže koj v vodo: Ne le neprijetno, ampak tudi nezdravo je dihati tak vzduh vso noč.

Imej snažna usta! Neznansko neprijetno je govoriti s Slovkom, ki »dehne« iz ust. Največkrat je to od slabih in gnilih zob. Za zobozdravnika bi si morala vedno prihraniti nekaj denarja. Že lansko leto sem priporočala v »Našem domu«, da si vsaki večer in sleherno jutro izpiraj usta s slano vodo; ni treba mnogo soli, le toliko, da se čuti voda malo slana. Sol zabranjuje gnilobo tudi v zobeh in v ustih in v grlu. Ostanke jedi, zlasti mesenih in mlečnih, navadno gnijejo med zobmi, ako si ust ne izpiramo. Kdor ima bolna pljuča in bolan želodec, ima tudi neprijetno sapo. Ako si bolna na pljučih, kupuj si vso zimo in pomlad v drogeriji ribje olje in ga vzamaj vsaj en žlico na dan (dopoldan); ker ima ribje olje čuden okus, moraš koj za oljem pojesti kosček domačega kruha ali jabolko. Ni ga boljšega zdravila za bolna pljuča nego ribje olje. — Neprijeten vzduh iz želodca si pač težko odpraviš. Navadno je znak bolezní v želodcu. Kneip priporoča preslični čaj, ki ga izpij osminko litra na tešč ali pa predno pojdeš k počitku. Velika brezobzirnost do spovednika je, ako pojdeš z neizplahnjenimi

ustmi k sv. spovedi; zlasti pa bi na predvečer spovedi ne smela jesti čebule ali česna. Tudi na jutro sv. obhajila si skrbno izpirajmo usta iz spoštovanja do Najsvetejšega.

Urednik »Našega doma« me je prosil, naj Vam vsakokrat napišem par naukov iz gospodinjstva. Zato se danes nisem omejila na novoletna voščila, ampak koj pričela z gospodinjskimi razgovori. Pridno gospodinjo spoznaš koj, ko prestopiš njen prag, pa tudi če pride k tebi. Snaga in red od nog do glave, snaga in red od praga do vrha dimnika, v hiši in okrog hiše. Snažni in »vredu oblečeni« so tudi otroci in posli pri hiši. Pri dobri gospodinjji ni potrate, ni prevetitije, povsod odseva materinska skrb, materinska ljubezen.

Ljuba dekleta! Ako hočete biti kdaj dobre krščanske gospodinje, ne zamudite zlatih let priprave na ta velik in lep poklic. Kakor išče čebelica v raznih cvetkah razne kapljice meda, tako tudi Ve iščite po raznih knjigah in listih zlasti to, kar Vas izobrazuje za bodoči poklic. Ena si ne more naročiti mnogo listov, a v Dekliški zvezi si skupno naročite po dve in dve prijateljici »Naš dom«, ki je glasilo dekliških zvez. Naročite si po štiri skupaj »Sadjarja in vrtnarja«; prosite očeta, da se naročijo na »Slov. Gospodarja« in na »Kmetovalca« ter »Slovenca«. V teh listih najdete marsikaj za gospodinje. Tiste pa, ki ste naročene na »Bogoljub«, »Glasnik«, »Kraljestvo božje«, »Misijone« itd., posojte rade revnejšim članicam.

Kakor lani, Vam svetujem tudi letos, da se ne ukvarjate toliko s predavanji pri dekliških sestankih, kakor da se vadite v lepem, blagoglasnem, pravilnem čitanju. Predsednica Dekliške zveze naj poveri ali izžreba dekletom naloge, da poiščejo vsaka le v enem zvezku, kar je najpotrebnejšega ali najboljšega; to bo pri sestanku prav lepo čitala pred vsemi zbranimi dekleti. Najmlajša dekleta pa se vadijo v lepih deklamacijah. Na pamet se hitro naučiš pesem, a lepo, pravilno in z umevanjem deklamirati je umetnost. — Ne pozabite tudi vaj v lepem petju. Pa nikar ne sezite po težkih pesmih, ampak izbirajte naše ljubke domače narodne pesmice. Zelo lepo je tudi, ako se dekleta vadite in urite v raznih ročnih delih. Ali že imate lepo našit mizni prt za Velikonoč, za obhajilo v domači hiši? Vsaka dekliška zveza bi morala imeti naročeno »Mladiko« s prilogo vred, kjer najdeš mnogo navodil za ročno delo. Ali imate snažne zavese, snažno in čisto posteljo? Ne zamerite vsa ta vprašanja! Potrebna so! Ne recite nevoljno: »Danes pa je tu v dekliških gredicah marsikaj, kar naj pove naša voditeljica mestnim gospodičnam, mestnim dekletom.« Ne mislite, draga dekleta, da ne vidim izrodke modnih norosti in razvad mestnih deklet; a te niso meni izročene. Rada bi Vas le prosila in svarila, da se ne navzamete teh novotarj in slabega, ki ga vidite, kadar prihajate v mesto. Verjemite, da je tudi v mestih mnogo dobrih, modrih deklet, ki pa jih navadno ne srečuješ na ulicah, ker so pri svojem delu. Le v zgodbnih urah hite v cerkev in predno se dani, že odhite domov.

Še eno prošnjo imam, ljuba dekleta! Bodite skromne, ako Vas prihodnji predpust popelje pred poročni oltar. Nikar najdražje obleke, nikar pol tedna ali še več gostije služiti. Toliko uboštva in nagote in lakote je danes povsod, da ni krščansko, ako obhajamo »gostovanje« kakor evangelijski bogatin, med tem ko ubogi Lazar morda v najbližnji bližini solze briše. Krščanska dekleta, krščanske neveste! Mislite v svoji sreči na ubožce v Vaši bližini, v Vaši vasi, mislite na stare ljudi, ki morda zmrzujejo, na bolnike, ki morda zapuščeni vzdihujejo, na družinice, kjer je mnogo otrok pa malo kruha. Spomni se jih, ko bo dan Tvoje sreče in časti. Bodi pa predvsem skromna do svojih staršev; nič ne zahtevaj, le prosí jih in najlepša je beseda: »Ljubi oče in mati, napravite tako, kakor se Vam zdi najboljše.« Poznala sem nevesto, ki si je delala poročno balo. Mati mi je tožila s solzami v očeh: »Ah, nič ni dovolj lepo, dovolj fino, zadnji vinar mi hči stiska iz rok; ne vem, ali ji bo to prineslo srečo«, je pristavila. Črez leto sem govorila s tisto nevesto in rekla mi je žalostna: »Tri dni sem bila poročena, pa sem spoznala, da sem ogoljufana; on nima srca za-me, le za denar!« — Poznala sem drugo nevesto, ki sem jo vprašala, kakšno si bo kupila poročno obleko. »To bom imela, kar sem si kupila ob sprejemu v Marijino družbo pred devetimi leti, samo sprala si jo bom in zlikala. Venec pa so mi kupile tovarišice Marijine družbe.« Oj, kako so jo lju-

do časa je postal, da bi se oddahnili, kajti vinski duhovi so mu stopili ne samo v glavo, ampak tudi v noge, ki so ga nekam čudno zanašale od enega cestnega jarka do drugega. Sam ni znal, kako je prišel domov, tudi se ni mogel spomniti, kje je izgubil debelo kašnato kolino, ki mu jo je djala radodarna gospodinja prav na vrh v culo.

Drugo jutro je bilo, solnce je bilo že visoko. Vaški »rihtar« je počasi in dostojanstveno ubiral korake po Zaplankani vasi. Kar se naenkrat zdrzne. Pred njim je ležala čudna stvar — Bešteková kolina. Začudeno gleda in razmišlja, kakšna zver bi utegnila to biti. Kaj takšnega še v Zaplankani vasi ni videl nihče. Začne vpiti na pomoč. Kmalu se zbere okrog nevarne zveri — koline — cela Zaplankana vas, seveda v primerni oddaljenosti. Ugibajo, kakšna zver bi neki bila. Pa se oglasi najstarejši Zavlankanec: »Zdi se mi, da bo polž, le pogledjte, kako kaže roge. Treba ga bo ubiti, sicer nam požre spomladi vso solato in zelenjavo na vrtovih.« — »Ubijmo ga, ubijmo«, je završalo med vaščani. Toda kako? Kdo si upa blizu? Nobeden! Končno vendar šine nekemu rešilna misel v glavo. Zbeži domov in se vrne s puško — edino, ki so jo imeli v vasi — nabasano z najdebelejšimi šibrami. Pomeri. Silno je zagrmelo. Ko se je razkadil dim, so se šele upali blizu, pa še tedaj le s prav opreznimi koraki. Smrtonosen strel je upihnil življenje nevarni pošasti. Svinčene šibre so Beštekovu kolino — popolnoma raznesle, tako da se je kaša razsipala na vse strani. — »O jej, o jej, pojdite gledat«, so kričali na ves glas prestrašeni prebivalci Zaplankane vasi vsem, ki so se zbrali ob viku, kriku in strelu okrog ubitega »polža«. — »Poglejte, koliko jajčk je imela mrha v sebi. Kakšna sreča, da smo zver ubili, iz vsake jajčke bi se izlegla nova zver, ki bi uničile vso vas.« Mlado in staro je padlo po »jajčkah« ter jih z vso vnemo teptala tako, da ni ostalo niti sledu, kje je ležala nevarna zver — izgubljena Bešteková kolina.

Sladko in mirno so spali dotično noč prebivalci Zaplankane vasi. Vsakemu, ki je prišel v Zaplankano vas, so pripovedovali o grozni živali, ki so jo ubili. Tudi meni, ki sem to dogodbo zapisal.

Izborna stenotipiska. »Ste zmožni stenografije?« — »Obvladam jo izborno, g. ravnatelj. Ne znam sicer v tem jeziku pisati, pač pa ga gladko govorim.«

Previdnost. »Oh, če bi vedel, kje bom umrl!« — »Kaj bi pa imel od tega?« — »Ne šel bi tja.«

V restavraciji. Natakar: »Pričakovali smo vas že predvčerajšnjim, gospod doktor, pa ste prišli šele danes!« — »To sem takoj spoznal, ko ste mi prinesli pečenko.«

Dobesedno. A: »Vidiš, Gašperju je konkurz pomagal na noge.« — B: »Kako to?« — A: »Avtomobil so mu prodali.«

Ne da se ugnati. Gospodar: »Takoj bi vas vrgel po stopnicah, če si ne bi umazal svojih rok.« — Krošnjar: »Ali želite rokavice?«

Zdravnik. »Ako dovolite, povabim še enega zdravnika.« — Bolnik (mrmraje): »Da pozneje ne bo nobeden kriv!«

Prvi in edini slovenski zavarovalni zavod

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v Ljubljani, Dunajska cesta 17

sprejema: v požarnem oddelku: zavarovanja vseh poslopij in premakljivih predmetov, ki se poškodujejo po ognju, strelji in po eksploziji svetilnega plina, cerkvene zvonove proti razpokam, steklo in zrcala proti ubitju po znatno nižjih cenah; v življenjskem oddelku: zavarovanje na doživetje in smrt v vseh sestavah, zavarovanja na otroško dobo, rentna in ljudska zavarovanja pod najugodnejšimi pogoji.

Podružnice: Sarajevo, Vojvode Stepe obala 42; Zagreb, Mihanovičeva ulica 2; Celje, Cankarjeva ulica 4; Split, Ulica XI. puka 22; Beograd, Dečanska ulica 27. Ceniki in pojasnila z obratno pošto brezplačno. Zanesljivi posredovalci se vedno sprejemajo.

Imenitna ura. »Vi imate pa res lepo stensko uro!« — »Seveda! Kadar kaže dvanajst in bije tri, vem dobro, da je pol sedmih.«

Dobrodelnost. »Gospod, darujte kaj za dobrodelne namene!« — Gospod je potegnil iz žepa čekovno knjižico, napisal ček in ga izročil nabiratelju. Prosilec je ček dolgo ogledoval, potem pa je dejal: »Oprostite, pozabili ste se na ček podpisati.« — »Vem, vem«, je odgovoril gospod, »toda jaz ostanem raje — neimenovan.«

Urednikova pošta

Za februarjsko številko sem prejel toliko gradiva, da ga ni bilo mogoče vsega objaviti; to pa radi tega, ker so nekateri dopisi došli za to številko prepozno. Vse dopisnike prosim, da pošljejo svoje stvari tako, da jih imam najpozneje vsakega 12. v mesecu v rokah. Kar še ni bilo objavljenih dopisov, pridejo gotovo v prihodnjo številko. Obenem sporočam vsem prizadetim, da žal slik (fotografij) v »Našem domu«, ki se sedaj tiska na takozvanem rotacijskem stroju, ne bo mogoče več objavljati, ker so preveč nejasne. Objaviti je mogoče samo ostro izrisane ter izdelane risbe, ne pa slike. — Urednik.

Kmetovalci!

Gnojite z apnenim dušikom, s tem najbolj cenim učinkovitim in rentabilnim dušičnim gnojilom domačega proizvajalca

Z apnenim dušikom ne dajemo zemlji samo dušika, marveč tudi apna.

Tudi žlahtna vinska trta je za apneni dušik prav posebno hvaležna.

Navodila o načinu uporabe, o potrebnih količinah, o rentabilnosti, dobaviteljih, uspehih in cenah apnenega dušika daje proizvajalec:

Tvornica za dušik d. d. Ruše

pošta Ruše pri Mariboru.

V tej tvornici se tudi dobiva mešanica

„Nitrofoskal Ruše“,

napravljena na poseben patentiran način iz gnojil:

apneni dušik + kalijeva sol + superfosfat.